Kohtulahendite kogumik

KOHTUJURISTI ETTEPANEK
MANUEL CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA
esitatud 20. mail 2021 [1]

Kohtuasi C-25/20

ALPINE BAU GmbH, Salzburg – Celje filiaal – maksejõuetu, NK, põhimaksejõuetusmenetluse pankrotihaldur
versus
ALPINE BAU GmbH

(eelotsusetaotlus, mille on esitanud Višje sodišče v Ljubljani (Ljubljana kõrgem kohus, Sloveenia))

Eelotsusetaotlus – Õigusalane koostöö tsiviilasjades – Maksejõuetusmenetlused – Määruse (EÜ) nr 1346/2000 artikli 32 lõike 2 tõlgendamine – Maksejõuetusmenetluses nõuete esitamise tähtaja puudumine – Põhimenetluse pankrotihalduri poolt nõuete esitamine teiseses menetluses – Riigisiseses õiguses ette nähtud esitamistähtaeg

1. Eelotsusetaotlus puudutab määruse (EÜ) nr 1346/2000 [2] artikli 32 lõike 2 tõlgendamist, mis on vaidlusele *ratione temporis* kohaldatav põhimaksejõuetusmenetluse algatamise kuupäeva tõttu. [3]

2. Višje sodišče v Ljubljani (Ljubljana kõrgem kohus, Sloveenia) küsib Euroopa Kohtult, kas Austrias algatatud põhimaksejõuetusmenetluse halduri suhtes, kes soovib esitada teisese menetluse raames, mis viiakse läbi sama võlgniku vastu Sloveenias, nõuded, mille ta on esitanud juba esimeses menetluses, kehtivad Sloveenia õiguses kehtestatud tähtajad (ja nende järgimata jätmise tagajärjed).

3. Euroopa Kohus on piiriüleste maksejõuetusmenetluste [4] kohta seisukohta avaldanud mitmel korral, kuid ta ei ole veel seisukohta avaldanud, kui ma ei eksi, määruse nr 1346/2000 artikli 32 kohta, mille rakendamine praktikas tekitab üsna palju raskusi. [5]

1 Algkeel: hispaania.

2 Nõukogu 29. mai 2000. aasta määrus maksejõuetusmenetluse kohta (EÜT 2000, L 160, lk 1; ELT eriväljaanne 19/01, lk 191). See oli kehtiv alates 31. maist 2002 kuni selle kehtetuks tunnistamiseni Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. mai 2015. aasta määrusega (EL) 2015/848 maksejõuetusmenetluse kohta (ELT 2015, L 141, lk 19).

3 Määruse 2015/848 artikkel 91.

4 Vt määruse nr 1346/2000 artikli 4 lõike 2 punkti h kohta, mis on selles kohtuasjas oluline, 9. novembri 2016. aasta kohtuotsus ENEFI (C-212/15, EU:C:2016:841; edaspidi „kohtuotsus ENEFI“) ja 18. septembri 2019. aasta kohtuotsus Riel (C-47/18, EU:C:2019:754).

5 Autorid on üksmeelel selles, et artikli 32 lõike 2 keerukuse tõttu seda *de facto* ei kohaldata, mistõttu ei ole määrust 2015/848 muudetud. Vt Koller, C., ja Slonina, M., „Information for creditors and lodging of claims“, Hess, B., ja Oberhammer, P. teoses *European Insolvency Law (Heidelberg-Luxembourg-Vienna Report)*, C. H. Beck, Hart, Nomos, 2014, ääremärkus 945 jj, eriti ääremärkus 951; ning Maesch, S. C., ja Knof, B., „Art. 45“, Brinkmann, M. teoses *European Insolvency Regulation*, C. H. Beck, Hart, Nomos, 2019, ääremärkus 18.

I. Õiguslik raamistik

A. Liidu õigus. Määrus nr 1346/2000

4. Põhjenduses 21 on ette nähtud:

„Igal võlausaldajal, kellel on ühenduses alaline elu- või asukoht või registrijärgne asukoht, peaks olema õigus esitada oma nõuded kõigis ühenduses pooleliolevates maksejõuetusmenetlustes, mis on seotud võlgniku varadega. […]“

5. Põhjendus 23 on sõnastatud järgmiselt:

„Käesolevas määruses tuleks selle reguleerimisalasse kuuluvates küsimustes sätestada ühtsed kollisiooninormid, mis käesoleva määruse reguleerimisalas asendavad eri riikides kehtivaid rahvusvahelise eraõiguse sätteid. Kui ei ole sätestatud teisiti, kohaldatakse selle liikmesriigi seadusi, kus menetlus on algatatud (*lex concursus*). Kollisiooninorm peaks kehtima nii põhimaksejõuetusmenetluse kui ka kohalike menetluste suhtes; *lex concursus* määrab kindlaks kõik maksejõuetusmenetluste protsessuaalsed ja materiaalsed mõjud asjaomastele isikutele ja õigussuhetele. Selle alusel määratakse kindlaks ka maksejõuetusmenetluste algatamise, läbiviimise ja lõpetamise tingimused.“

6. Artiklis 4 („Kohaldatav seadus“) on märgitud:

„2. Menetluse algatanud riigi seadustes sätestatakse menetluste algatamise, läbiviimise ja lõpetamise tingimused. Tingimustes määratakse eelkõige kindlaks:

[…]

h) nõuete esitamise, kontrollimise ja kinnitamise eeskirjad;

[…].“

7. Artiklis 28 („Kohaldatav seadus“) on sätestatud:

„Kui käesolevas määruses ei ole sätestatud teisiti, kohaldatakse teisese menetluse suhtes selle liikmesriigi seadust, kelle territooriumil menetlus algatatakse.“

8. Artiklis 32 („Võlausaldaja õiguste kasutamine“) on märgitud:

„1. Võlausaldaja võib oma nõude esitada põhimenetluse ja kõigi teiseste menetluste puhul.

2. Põhimenetluse ja teiseste menetluste likvideerijad esitavad teiste menetluste puhul nõuded, mis on juba esitatud nende menetluse käigus, mille jaoks nad on ametisse määratud, tingimusel et seda tehakse viimasena nimetatud menetluse võlausaldajate huvides, võttes arvesse võlausaldajate õigust olla nõude esitamise vastu või loobuda selle esitamisest, kui kohaldatav seadus seda ette näeb.

3. Põhimenetluse või teisese menetluse likvideerijal on võlausaldajatega võrdne õigus osaleda teistes menetlustes ning eelkõige võlausaldajate koosolekutel.“

B. Riigisisene õigus

1. Austria õigus. Insolvenzordnung[6]

9. Vastavalt § 107 lõikele 1 korraldatakse pärast nõuete esitamise tähtaja möödumist esitatud nõuete puhul, mida ei ole käsitletud võlausaldajate nimekirja kinnitamiseks korraldatud kohtuistungil, eriistung nende kinnitamiseks. Sellistele nõuetele kohaldatakse § 105 lõiget 1. Nõudeid, mis esitatakse enam kui 14 päeva pärast võlausaldajate nimekirja kinnitamiseks korraldatud kohtuistungit, ei võeta arvesse.

2. Sloveenia õigus. Zakon o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju[7]

10. Selle artikli 59 lõikes 2 on sätestatud, et maksejõuetusmenetluse raames peab võlausaldaja esitama oma nõude võlgniku vastu kolme kuu jooksul alates maksejõuetusmenetluse algatamise teate avaldamisest, välja arvatud siis, kui selle artikli lõigetes 3 ja 4 on sätestatud teisiti.[8]

11. Artikli 298 lõikes 1 on ette nähtud, et kui nõue on tagatud eelisõigusega, peab võlausaldaja teatama maksejõuetusmenetluses nõude esitamise tähtaja jooksul ka oma eelisõigusest, kui artikli 281 lõikest 1[9] või artikli 282 lõikest 2[10] ei tulene teisiti.

12. Artikli 296 lõikes 5 on sätestatud, et kui võlausaldaja jätab oma nõude maksejõuetu võlgniku vastu ette nähtud tähtaja jooksul esitamata, siis nõue kustub ja kohus jätab hilinenult esitatud nõude arvesse võtmata.

13. Artikli 298 lõikes 5 on sätestatud, et kui võlausaldaja ei pea kinni eelisõigusest teatamise tähtajast, lõpeb see õigus.

II. Faktilised asjaolud, menetlus ja eelotsuse küsimus

14. Handelsgericht Wien (Viini kaubanduskohus, Austria) algatas 19. juuni 2013. aasta kohtumäärusega äriühingu ALPINE Bau GmbH suhtes maksejõuetusmenetluse.

15. Menetlus algatati esialgu saneerimismenetlusena, kuid see muudeti 4. juulil 2013 pankrotimenetluseks.

16. Handelsgericht Wieni (Viini kaubanduskohus) 5. juuli 2013. aasta kohtumäärusest nähtub, et ALPINE Bau GmbH vastu algatatud menetlus on „põhimaksejõuetusmenetlus“ määruse nr 1346/2000 artikli 3 lõike 1 tähenduses.

6 Pankrotiseadus.

7 Seadus finantstehingute, maksejõuetus- ja sundlikvideerimismenetluste kohta (edaspidi „ZFPPIPP“; Uradni list RS, nr 126/2007 koos hilisemate muudatustega).

8 Need kaks lõiget käsitlevad nõudeid, mille aluseks on aktid, mida saab vaidlustada või mis on vaidlustatud.

9 See lõige puudutab eelisõigusi, mis tulenevad täitemenetlusest, mille käiku pankrotimenetluse algatamine ei mõjuta.

10 See lõige reguleerib kohtuväliselt täitmisele pööratavaid eelisõigusi.

17. 6. augustil 2013 esitas põhimaksejõuetusmenetluse haldur [11] Okrožno sodišče v Celjule (Celje regionaalne kohus, Sloveenia) ALPINE BAU GmbH, Salzburgi Celje filiaali vastu teisese maksejõuetusmenetluse algatamiseks avalduse.

18. Okrožno sodišče v Celju (Celje regionaalne kohus) 9. augusti 2013. aasta otsusega:

– algatati selle filiaali vastu teisene menetlus;

– teavitati võlausaldajaid ja pankrotihaldureid sellest, et nad võivad määruse nr 1346/2000 artikli 32 alusel esitada oma nõuded põhimenetluses ja kõikides teisestes menetlustes. Nii oli märgitud ühes kuulutuses, mis avaldati samal päeval Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve (Sloveenia Vabariigi ametlike avalike registrite ja nendega seotud teenuste amet) veebisaidil.

19. Kuulutuse kohaselt tuli teiseses menetluses (eelisõigusega või mitte) nõuded esitada kolme kuu jooksul alates kuulutuse avaldamisest. Samuti tuletati meelde, et kui nõudeid ei esitata ja eelisõigustest ei teatata tähtaja jooksul, siis kustuvad need võlgniku suhtes selles teiseses menetluses ja kohus jätab need ZFPPIPP artikli 296 lõike 5 või artikli 298 lõike 5 tähenduses arvesse võtmata.

20. NK esitas 30. jaanuaril 2018 teiseses maksejõuetusmenetluses (määruse nr 1346/2000 artikli 32 lõike 2 tähenduses) nõuded. Ta palus Okrožno sodišče v Celjul (Celje regionaalne kohus) neid arvesse võtta ja nendega menetluses hiljem võlausaldajate nõuete rahuldamisel arvestada.

21. Okrožno sodišče v Celju (Celje regionaalne kohus) jättis 5. juuli 2019. aasta kohtumäärusega need nõuded ZFPPIPP artikli 296 lõike 5 alusel hilinenud esitamise tõttu arvesse võtmata.

22. NK esitas selle kohtumääruse peale määruskaebuse Višje sodišče v Ljubljanile (Ljubljana kõrgem kohus), kes esitab Euroopa Kohtule järgmise eelotsuse küsimuse:

„Kas määruse nr 1346/2000 artikli 32 lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et põhimaksejõuetusmenetluse halduri poolt nõuete esitamise suhtes teiseses menetluses kuuluvad kohaldamisele sätted, mis käsitlevad võlausaldajate nõuete esitamise tähtaegu ja hilinenud esitamise tagajärgi, mis on sätestatud selle liikmesriigi õiguses, kus teisene menetlus algatati?“

III. Menetlus

23. Eelotsusetaotlus saabus Euroopa Kohtusse 20. jaanuaril 2020.

24. Kirjalikud seisukohad on esitanud ALPINE BAU GmbH, NK, Poola Vabariigi ja Sloveenia Vabariigi valitsus ning komisjon. Kohtuistungi pidamist ei peetud vajalikuks.

[11] Keda ma edaspidi nimetan „NK-ks“.

IV. Õiguslik analüüs

A. Sissejuhatavad täpsustused

25. Määruse nr 1346/2000 artikli 32 lõikes 2 on ette nähtud, et igal pankrotihalduril, olenemata sellest, kas tegemist on põhi- või teisese menetlusega, on õigus (ja mõnikord kohustus) [12] *esitada* [13] sama võlgniku vastu algatatud teistes maksejõuetusmenetlustes nõuded, mis on juba esitatud menetluses, mille jaoks ta on määratud.

26. Määruses nr 1346/2000 ei ole sõnaselgelt öeldud, millisel hetkel tuleb kirjeldatud võimalust kasutada. Eelotsusetaotluse esitanud kohus küsibki, kas põhimaksejõuetusmenetluse halduri suhtes kehtivad tähtajad (ja nende järgimata jätmise tagajärjed), mis on sätestatud selle riigi õiguses, kus on algatatud teisene menetlus.

27. Euroopa Kohtus esindatud isikud peale NK pooldavad seisukohta, et nõuete esitamise tähtaegasid ja hilinenult esitamise tagajärgi reguleerib selle riigi õigus, kus on iga menetlus algatatud (*lex concursus*).

28. NK arvates peab enne nõuete esitamist ükskõik millises teises menetluses siiski toimuma nõuete kontrollimine ja kinnitamine põhimenetluses. Kaudselt väidab ta, et nõuete esitamise tähtajad määratakse kindlaks vastavalt esimese menetluse *lex concursus*'ele.

29. Minu arvamus selle kohta, milline õigus reguleerib nõuete esitamise tähtaegu teisestes menetlustes, langeb kokku enamiku arvamusega. Lisaks ei nõustu ma NK väitega nõuete kontrollimise ja kinnitamise kohta enne nende esitamist teiseses menetluses.

30. Kõigepealt käsitlen Euroopa piiriülese maksejõuetussüsteemi teatavaid aspekte, mis võimaldavad paremini mõista, milles on eelotsusetaotluses vaidlusküsimus.

B. Piiriülesed maksejõuetusmenetlused

1. Õigusnormid [14]

31. Esimesed ettepanekud piiriüleste maksejõuetusmenetluste reguleerimise kohta (tänases) Euroopa Liidus pärinevad möödunud sajandi 60. aastatest. Juba siis valitses veendumus, et pankrotis võlgniku või tema võlausaldajate oportunistliku käitumisega saab toime tulla ainult ühise õigusraamistiku toel ja et ainult see võimaldaks sellise raskustes oleva äriühingu tõhusat juhtimist, kelle vara asub eri liikmesriikides.

[12] Käesoleva ettepaneku punkt 68 jj.

[13] Erinevates keeleversioonides kasutatud väljendid sisaldavad nüansse, mis aitavad seda mõistet täpsustada. Pankrotihalduri toiming seisneb järgmises: „presentar su crédito" (hispaaniakeelne versioon); „produire sa créance" (prantsuskeelne versioon); „lodge his claim" (ingliskeelne versioon); „insinuare il propio credito" (itaaliakeelne versioon); „reclamar o respectivo crédito" (portugalikeelne versioon) ja „seine Forderung anmelden" (saksakeelne versioon). Sellest toimingust alates loetakse nõuded esitatuks, sissenõutuks, teatavaks tehtuks, teatatuks või registreerituks, mis on kõik määratlused, mida võiks ühtemoodi kasutada. Kasutan siiski üldiselt sõnapaari „esitatud nõuded".

[14] Jätan kõrvale niisuguste kindlustusandjate, krediidiasutuste, niisuguste investeerimisühingute, kes osutavad teenuseid, mis eeldavad kolmandate isikute rahaliste vahendite või väärtpaberite valdamist, ja ühiseks investeerimiseks loodud ettevõtjate maksejõuetuse regulatsiooni, kelle suhtes määrus nr 1346/2000 ei ole kohaldatav (määrusesse 2015/848 üle võetud artikli 1 lõige 2).

32. Pärast mitut edutut katset avati 23. novembril 1995 allkirjastamiseks maksejõuetusmenetluste konventsioon (edaspidi „konventsioon“),[15] mis ei jõustunud kunagi. Sellele oli lisatud aruanne, mille olid koostanud ja mille üle pidasid läbirääkimisi riigid.[16] Kuigi seda dokumenti kunagi ametlikult vastu ei võetud, kasutatakse seda lähtepunktina konventsioonist hilisemate tekstide tõlgendamiseks, kui nendes on korratud konventsiooni.[17]

33. Määrus nr 1346/2000 koostati selle konventsiooni põhjal. Konkreetselt määruse artiklis 32 on üle võetud üks selle konventsiooni säte.

34. 2012. aastal koostas komisjon määruse nr 1346/2000 artikli 46 alusel aruande selle kohaldamise kohta. Ta lisas määruse muutmise ettepaneku,[18] millest tulenevalt võeti vastu määrus 2015/848, mis on üldiselt kohaldatav alates 26. juunist 2017 menetlustele, mis on algatatud sellel kuupäeval või hiljem.

35. 2015. aasta tekst säilitab eelmise määruse sisu, tehes meid huvitavas osas parandusi seoses paralleelsete maksejõuetusmenetluste vastastikuste seostega, võlausaldajate teavitamise ja nende nõuete esitamisega muus liikmesriigis kui nende alaline elu- või asukoht või registrijärgne asukoht.[19]

36. Konkreetselt see artikkel, mille tõlgendamist käesolev eelotsusetaotlus puudutab, on jäänud muutumatuks; nüüd määruse 2015/848 artikkel 45.

2. Määruse nr 1346/2000 mudel

37. Määrus nr 1346/2000 sisaldab rahvusvahelise kohtualluvuse, kohaldatava õiguse, otsuste tunnustamise ja täitmise ning menetluste kooskõlastamise eeskirju. Tervikuna ehitab see üles süsteemi „leevendatud“ või „vähendatud universalismi“[20] mudeli järgi.

[15] Nõukogu dokument CONV/INSOL/X1.

[16] Aruannet tuntakse selle autorite M. Virgóse ja E. Schmiti nime järgi. See kannab 8. juuli 1996. aasta kuupäeva ja selle viide on nõukogu dokument nr 6500/1/96 REV1 DRS (CFC).

[17] Vt muu hulgas viited aruandele järgmiste kohtujuristide ettepanekutes: Jacobs kohtuasjas Eurofood IFSC (C-341/04, EU:C:2005:579, punktid 2, 95, 103, 131, 141, 143 ja 150); Ruiz-Jarabo Colomer kohtuasjas Seagon (C-339/07, EU:C:2008:575, punkt 30 jj); Szpunar kohtuasjas Lutz (C-557/13, EU:C:2014:2404, punktid 48, 58 ja 60); Bobek kohtuasjas ENEFI (C-212/15, EU:C:2016:427, punkt 70) ja Bot kohtuasjas Riel (C-47/18, EU:C:2019:292, punktid 52 ja 55).

[18] Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse nõukogu määrust (EÜ) nr 1346/2000 maksejõuetusmenetluse kohta, COM(2012) 744 (final).

[19] Muud uuendused käesolevas asjas vaidlusalust küsimust ei puuduta: need käsitlevad „eelmaksejõuetusmenetluse“ ja „hübriidmenetluse“ integreerimist, mille olid pärast määruse nr 1346/2000 vastuvõtmist kehtestanud paljud liikmesriigid; menetluste registrit ja registrite omavahel ühendamist; ning kontsernide piiriülese maksejõuetuse reguleerimist.

[20] Selles on üle võetud elemente *territoriaalsest* mudelist, mis jagab maksejõuetusmenetluse nii paljudeks menetlusteks nagu nende riikide arv, kus võlgnikul on vara, eraldades ka igas riigis eraldi vara ja nõuded; ja *universaalsest* mudelist, mis oma kõige äärmuslikumas versioonis näeb ette kogu vara jaoks üheainsa menetluse ja ka üheainsa korra, mida kohaldatakse maksejõuetu isiku kogu vara suhtes selle asukohast olenemata.

a) Menetluste paljusus (põhi- ja teisesed menetlused)

38. Kasutusele võetud mudelis mööndakse, et üksainus universaalne maksejõuetusmenetlus ei pruugi osutuda praktiliseks. Seetõttu on lubatud, et koos põhimenetlusega on ka teisi „territoriaalseid" menetlusi (mis on sõltumatud, kui need on algatatud enne põhimenetluse algatamist, ja teisesed, kui need on algatatud pärast põhimenetlust), mis piirduvad ainult varaga, mis asub selles riigis, kus menetlus on algatatud. [21]

39. Põhimenetluse algatamiseks on pädevad „selle liikmesriigi kohtud, kus asub võlgniku põhihuvide kese" [22]. Põhimenetlus hõlmab üldiselt nõudeid ja vara. Menetluse algatamiseks teises liikmesriigis on vaja, et võlgnikul on tegevuskoht selles riigis. Vara moodustab ainult sellel territooriumil asuv võlgniku vara. [23]

40. Territoriaalsete ja teiseste menetluste puhul võetakse arvesse kohustusi kõigi võlgniku võlausaldajate ees. Igal võlausaldajal on olenemata sellest, kus on tema alaline elu- või asukoht või peamine tegevuskoht liidus, [24] õigus „esitada oma nõuded […], mis on seotud võlgniku varadega", kõigis sellistes liikmesriikides algatatud maksejõuetusmenetlustes, kellele määrus nr 1346/2000 on siduv. [25]

41. Kui sama võlgniku suhtes on samal ajal pooleli mitu maksejõuetusmenetlust, on vaja need menetlused kooskõlastada. Määrus nr 1346/2000 näeb selleks ette sellised materiaalõigusnormid nagu vara realiseerimisest saadud tulemi jaotamise eeskirjad [26] ja pankrotihaldurite koostöö eeskirjad, eelkõige piisava teabevahetuse teel. [27]

42. Samal eesmärgil (tagada pooleli olevate menetluste kooskõlastamine) tunnustab seadusandja, et põhimenetlus on see, mis algatatakse selles riigis, kus asub võlgniku põhihuvide kese. See tunnustamine väljendub selles, et põhimenetluse jaoks määratud pankrotihalduril on võimalik sekkuda teatud eesmärkidel ka teisestesse menetlustesse (näiteks teha saneerimiskava ettepanek või taotleda pankrotivara realiseerimise edasilükkamist teiseses menetluses). [28]

b) Kohaldatav õigus

43. Määrusega nr 1346/2000 ei kehtestata mitte *Euroopa maksejõuetusõigust*, vaid ühtsed kollisiooninormid, millega tehakse kindlaks, millise liikmesriigi õigus reguleerib iga menetlust ja selle tagajärgi.

44. Lisaks kollisiooninormidele sisaldab see vahetult kohaldatavaid materiaalõigus- ja menetlusnorme, mis asendavad liikmesriikide õiguskorra normid. [29]

[21] Vt määruse nr 1346/2000 põhjendus 11. Teisese menetluse algatamise põhjused on erinevad, olenevalt sellest, kes esitab avalduse; käesolevas kohtuasjas tegi seda põhimenetluse pankrotihaldur (NK).

[22] Määruse nr 1346/2000 artikli 3 lõige 1.

[23] Määruse nr 1346/2000 artikli 3 lõige 2.

[24] Arutelu küsimuses, kas see hõlmab ka kolmandate riikide võlausaldajaid, ei oma käesolevas kohtuasjas tähtsust.

[25] Põhjendus 21, artikli 32 lõige 1 ja artikkel 39.

[26] Põhjendus 21 ja artikli 20 lõige 2.

[27] Põhjendus 20 ja artikkel 31.

[28] Põhjendus 20 ja artiklid 31, 33, 34 või 37.

[29] Mõned nendest normidest puudutavad välisriigi võlausaldajate nõuete esitamist ja on seetõttu käesolevas asjas olulised. Ükski neist ei käsitle siiski tähtaegade küsimust.

45. Kui määruses nr 1346/2000 endas ei ole sätestatud teisiti, kohaldatakse kõigi menetluste suhtes, olgu need siis põhi-, territoriaalsed või teisesed menetlused, selle riigi õigust, kus menetlus algatatakse (*lex concursus*). [30]

46. Piiriülest maksejõuetust käsitlevates õigusaktides tavapärase *lex concursus*'e valikut põhjendatakse kolme argumendiga: [31]

– Lahenduste ühtsus, mis on hädavajalik niisuguse kollektiivse menetluse nagu maksejõuetusmenetlus lõpule viimiseks ning asjaomastele isikutele nende kohustuste ja õiguste suhtes kindlustunde andmiseks.

– Menetluse lihtsustamine nii, et *forum* ja *ius* langevad kokku. Nii välditakse ka tõendamise ja välisriigi õiguse kohaldamisega seotud kulusid.

– Vajadus tagada, et sama võlgniku kõigi võlausaldajate suhtes kohaldatakse nende järjekoha osas igas menetluses sama õiguskorda.

47. Seega on *lex concursus*'e ülesanne reguleerida maksejõuetusmenetluse algatamist, läbiviimist ja lõpetamist materiaalõiguslikes ja menetlusaspektides.

48. Selle kriteeriumi järgi on määruse nr 1346/2000 artikli 4 mitteammendava loetelu [32] abil tehtud menetluse algatanud riigi õiguse ülesandeks määrata kindlaks eelkõige teatavad elemendid. Nende hulgas on, kui nimetatud määruses ette nähtud eranditest ei tulene teisiti, [33] „nõuete esitamise, kontrollimise ja kinnitamise eeskirjad" [34].

c) Nõuete esitamisele kohaldatav õigus

49. Eelnevast tuleneb võlausaldajatele (kindlasti neile, kes elavad või asuvad Euroopa Liidus) piiriülese maksejõuetuse korral kolm tagajärge:

– Nende õigus esitada nõue ükskõik missuguses, põhi- või teiseses menetluses (või vajaduse korral territoriaalses menetluses), mis algatatakse sama võlgniku liikmesriigis, kellele määrus nr 1346/2000 on siduv.

– Võlausaldaja peab seda õigust kasutama kooskõlas õigusega, mida kohaldatakse selle menetluse suhtes, milles ta otsustab nõude esitada.

– Nõude kinnitamine menetluses ei tähenda automaatselt, et seda kinnitatakse teises menetluses. Nõuete kontrollimine ja kinnitamine sõltuvad iga menetluse suhtes kohaldatavast õigusest. [35]

[30] Põhimenetluse puhul artikkel 4 ja teiseste menetluste puhul artikkel 28. Kollisiooninormid, millega tehakse *lex concursus*'est erand, on sätestatud artiklites 5–15, mis mõjutavad vaatamata nende asukohale määruse ülesehituse ka teisese menetluse *lex concursus*'t.

[31] Virgós Soriano, M., ja Garcimartín Alférez, F. J., *Comentario al Reglamento Europeo de Insolvencia*, Thomson-Civitas, 2003, punkt 118.

[32] Kohtuotsus ENEFI (punkt 21).

[33] Artikli 32 lõiked 1 ja 2, mis sätestavad vahetult kohaldatavad nõuete esitamise eeskirjad, on ühed neist.

[34] Artikli 4 lõike 2 punkt h. Sama kohaldamisala vastab artiklile 28, mis – nagu ma märkisin – reguleerib teiseste maksejõuetusmenetluste suhtes kohaldatavat õigust.

[35] 18. septembri 2019. aasta kohtuotsus Riel (C-47/18, EU:C:2019:754, punkt 53): „[…] nõuete kontrollimise ja vastuvõtmise eeskirjad tehakse […] kindlaks selle liikmesriigi õiguse alusel, mille territooriumil on algatatud maksejõuetusmenetlus". Tingimused ja isikud, kes võivad esitada vastuväiteid, ei pea igas õiguskorras tingimata samad olema.

50. Teades raskusi, mis on seotud nõuete esitamisega välismaal algatatud menetlustes, lisas seadusandja määrusesse nr 1346/2000 mõned erisätted:

– Artikli 32 lõike 2 kohaselt ei pea nõudeid esitama võlausaldajad ise: seda võib nende eest teha menetluse jaoks määratud pankrotihaldur seoses menetluses juba esitatud nõuetega.[36]

– Artikli 40 kohaselt tuleb teavitada kõiki teadaolevaid võlausaldajaid, kelle alaline elu- või asukoht või registrijärgne asukoht on muus riigis kui menetluse algatanud riik. Teatamisel individuaalse teatega on minimaalne sisu, mis sisaldab viidet nõuete esitamise tähtaegadele ja nende järgimata jätmise tagajärgedele.[37]

51. Nõuete esitamise tähtajad ei ole määrusega nr 1346/2000 ühtlustatud. Seda ei ole tehtud seoses ühegi konkreetse menetluse ega osalisega.[38]

52. Iga menetluse *lex concursus*'e raames võivad liikmesriigid seega tähtaegu ühel või teisel viisil reguleerida, tingimusel et nad järgivad tõhususe ja võrdväärsuse põhimõtteid.[39]

C. Pankrotihalduri poolt nõuete esitamise tähtaeg

53. Käsitlen määruse nr 1346/2000 artikli 32 lõike 2 tõlgendamist, tuues välja põhjused, miks peab põhimenetluse pankrotihaldur minu arvates järgima teisese menetluse algatamise riigi õigusaktides ette nähtud tähtaegu, kui ta soovib selles esitada nõudeid, mille ta on põhimenetluses juba esitanud.

54. Selleks kasutan ma tavapäraseid tõlgendamismeetodeid, st grammatilist, ajaloolist, teleoloogilist ja süstemaatilist tõlgendamist.

1. Grammatiline tõlgendus

55. Kuna sama võlgniku vastu on lubatud algatada mitu maksejõuetusmenetlust, on määruse nr 1346/2000 artikli 32 lõikes 2 sätestatud, et „[p]õhimenetluse ja teiseste menetluste likvideerijad esitavad teiste menetluste puhul nõuded, mis on juba esitatud nende menetluse käigus, mille jaoks nad on ametisse määratud […]."

56. Miski tekstis ei viita sellele, et nõuded tuleb esitada ühel või teisel ajahetkel. Seega tuleb kohaldada üldist korda, st seda, mis tuleneb põhilisest kollisiooninormist (määruse nr 1346/2000 artiklid 4 ja 28), mis – nagu ma juba märkisin – viitab iga menetluse algatamise riigi *lex concursus* 'ele.[40]

[36] Virgós-Schmiti aruanne, punkt 236. Aruandes viidatakse samuti kavatsusele tugevdada pankrotihaldurite mõju teistes sama võlgniku vastu algatatud menetlustes. Selle kavatsuse elluviidus sõltub sellest, kuidas tõlgendada artikli 32 lõiget 3, mille suhtes on kahtlusi: vt Maesch, S. C., ja Knof, B., *loc. cit.*, ääremärkused 21 ja 22. Konkreetselt üks vaidlusalustest aspektidest on see, kas pankrotihalduri osalemisõigus vastavalt sellele artiklile sõltub sellest, et ta on esitanud nende võlausaldajate nõuded, keda ta esindab: Wessels, B., *International Insolvency Law (Part II – European Insolvency Law*), Wolters Kluwer, 2017, punktid 10866 ja 10868.

[37] Teised sätted samas mõtteliinis, nagu need, mis käsitlevad nõude esitamise sisu (artikkel 41) või suhtluskeeli (artikkel 42), ei ole käesolevas eelotsusetaotluses olulised.

[38] See oli üks eespool nimetatud komisjoni aruandes määruse nr 1346/2000 kohaldamise kohta probleemseteks nimetatud aspektidest. Vt nüüd määruse 2015/848 artikli 55 lõige 6.

[39] Vt nende põhimõtete kohaldamise kohta määruse nr 1346/2000 puhul 15. oktoobri 2015. aasta kohtuotsus Nike European Operations Netherlands (C-310/14, EU:C:2015:690, punkt 28).

[40] Käesoleva ettepaneku punkt 45 jj.

57. Eelkõige nähtub artikli 4 lõike 2 punktist h, et menetluse algatanud riigi õigus kehtestab nõuete esitamise, kontrollimise ja kinnitamise korra, mis hõlmab ka nõuete esitamise tähtaegu. Kuivõrd tegemist on menetlusküsimusega, siis oleks ka seetõttu tulnud kohaldada asja menetleva kohtu asukohariigi õigust, isegi kui seda ei ole sõnaselgelt ette nähtud. [41]

58. Kohtuotsus ENEFI kinnitab seda tõlgendust. Selles kohtuotsuses on lisaks tuvastatud, et nõuete esitamise eeskirjade ja eelkõige tähtaegade järgimata jätmise tagajärgede suhtes kohaldatakse *lex concursus*'t. [42]

2. Ajalooline ja teleoloogiline tõlgendamine

59. Määruse nr 1346/2000 artikli 32 lõige 2 kordab (luhtunud) konventsiooni vastavat sätet. Nende kahe õigusakti järglusest nähtub, et nõuete esitamine pankrotihalduri poolt täidab mõlemas tekstis sama ülesannet ja taotleb sama eesmärki. Järelikult peavad ka nende esitamise tingimused olema samad.

60. Konventsiooni artikkel 32 lisati vähendatud universalismi mudeli raames, kus ühe ja sama võlgniku vastu on võimalik algatada mitu maksejõuetusmenetlust. Selle lõikes 1 oli erandina reeglist, et nõuete esitamist reguleerib *lex concursus*, ette nähtud iga võlausaldaja õigus nõuda oma nõuete rahuldamist menetluses, mille ta valib, [43] või koguni mitmes menetluses. [44]

61. Selle õiguse teostamise lihtsustamiseks [45] kavandati mehhanism, mis paneb iga menetluse haldurile ülesande osutada *teenust* [46] võlausaldajatele, keda ta esindab: pankrotihaldur teatab nendest nõuetest teistes algatatud menetlustes, [47] jättes iga nõude omanikule õiguse võimaluse olla sellele vastu.

62. Oma ülesande täitmiseks oli konventsioonis antud pakrotihaldurile õigus esitada teistes menetlustes nõudeid, mis on juba esitatud menetluses, mille jaoks ta on määratud. Ta tegutseb teatud mõttes võlausaldajate asemel nende nimel ja arvel [48] ning *peab* nõuded esitama, kui see on võlausaldajatele kasulik.

[41] Selle reegli kohta määruses 2015/848, Piekenbrok, A., „Art. 7", Brinkmann, M. teoses, *loc. cit.*, ääremärkus 69. Selle artikli 55 lõikes 6 on sõnaselgelt sätestatud, et võlausaldajate poolt nõuete esitamise tähtaja osas kohaldatakse selle liikmesriigi *lex concursus*'t, kus menetlus on algatatud.

[42] Kohtuotsus ENEFI (punkt 18): „[…] *lex fori concursus*'e eeskirjade, mis käsitlevad nõuete esitamist ja eeskätt selleks ette nähtud tähtaegu, järgimata jätmise mõju [tuleb] hinnata samuti kõnealuse *lex fori concursus*'e alusel".

[43] On iseenesestmõistetav, et nõude esitamine ei ole eesmärk iseenesest, vaid üks samm selleks, et võimalda võlausaldajatel teostada oma õigusi (pankrotistunu võlausaldajatena) ja osaleda realiseeritud vara jaotamises.

[44] Virgós-Schmiti aruanne (punkt 235). Konventsiooni artikkel 39 (mida korratakse määruses nr 1346/2000) näeb selle õiguse ette ka nende võlausaldajate suhtes, kelle elu- või asukoht või registrijärgne asukoht on muus liikmesriigis kui menetluse algatanud liikmesriik.

[45] Eelkõige „väikestele võlausaldajatele", kelle nõudeid on ilma liigse kuluta võimalik registreerida rohkem kui ühes menetluses. Virgós-Schmiti aruanne (punkti 36 alapunkt 2).

[46] „Teenuse" idee pakkus välja Kemper, J., „Art. 32" Kübler, B. M., Prütting, H., ja Bork, R. teoses *Kommentar zur Insolvenzordnung*, C. H. Beck, 2015, ääremärkus 4; praeguse artikli 45 kohta Mankowski, P., Müller, M., ja Schmidt, J. teoses *Europäische Insolvenzverordnung 2015*, C. H. Beck, 2016, ääremärkus 51.

[47] Virgós-Schmiti aruanne (punkt 236).

[48] Virgós-Schmiti aruanne (punkt 238). Teoreetiliselt esitab nõude samaaegses menetluses *ainult* võlausaldaja *või* pankrotihaldur. Üks selle õigusnormiga seotud raskusi seisneb siiski selles, et see võimaldab, et sama nõue võidakse samas menetluses esitada kaks korda: pankrotihalduri *ja* võlausaldaja poolt. Vt käesoleva ettepaneku punkt 95.

63. Nõude esitamise otsus ei tähenda siiski nõude omaniku muutmist: nõue kuulub endiselt konkreetsele võlausaldajale. Konventsioon kaitseb võlausaldajate õigust, võimaldades neil olla vastu nõude esitamisele pankrotihalduri poolt kui ka teises menetluses juba esitatud nõuet tagasi võtta.[49]

64. Kooskõlas selle põhimõttega on pankrotihalduri poolt nõude esitamisel samad õiguslikud tagajärjed nagu võlausaldaja enda poolt esitamisel.[50] Lõppkokkuvõttes on nõuete esitamise tingimused ja tähtajad, mida konventsiooni kohaselt reguleerib *lex concursus*, samad, olenemata sellest, kes nõuded esitab.[51]

3. Süstemaatiline tõlgendamine

a) Pankrotihalduri kohustus, võlausaldaja õiguse pikendus

1) Pankrotihalduri positsioon määruse nr 1346/2000 artiklis 32

65. Määruse nr 1346/2000 artikliga 32 pankrotihaldurile pandud kohustus järgneb eeskirjale, mis annab võlausaldajatele õiguse esitada oma nõuded igas maksejõuetusmenetluses.

66. Artikli asukoht kinnitab seda, mida ma selle tekkeloo ja eesmärgi kohta selgitasin: sellise menetluse jaoks määratud pankrotihalduri positsioon, kes esitab nõuded mingis teises menetluses, on võlausaldajate endi positsiooni jätkuks ja sellest sõltuv.[52]

67. Kuigi pankrotihalduri ja võlausaldajate vaheline seos õigustab seda, et nende suhtes kohaldatakse muus menetluses nõuete esitamisel sama korda, kinnitab võlausaldajale eesõiguse andmine, et selle korra määrab võlausaldaja olukord. Järelikult:

– *Lex concursus*, mida kohaldatakse nõuete esitamisele määruse nr 1346/2000 artiklite 4 ja 28 alusel, kehtib ühtemoodi nii võlausaldajate kui ka pankrotihaldurite suhtes.

– Menetluse pankrotihalduri vabastamine muid menetlusi reguleerivas *lex concursus*'es ette nähtud esitamistähtaegadest oleks võimalik, kui see vabastus kehtiks ka võlausaldajatele. Määruse nr 1346/2000 IV peatükk, milles on sätestatud materiaalõiguse normid *lex concursus* 'est erandi tegemiseks nende võlausaldajate huvides, kelle alaline elu- või asukoht või registrijärgne asukoht on muus liikmesriigis kui menetluse algatamise liikmesriik, seda võimalust siiski ette ei näe.[53]

[49] Määruse nr 1346/2000 artikli 32 lõike 2 lõpuosa. Virgós-Schmiti aruanne (punkt 237). Võlausaldaja õiguse ja selle kasutamise otsuse sõltumatus on artikli 32 lõike 1 lähtepunkt.

[50] Virgós-Schmiti aruanne (punkt 238).

[51] Konventsiooni artikli 4 lõike 2 punkt h ja Virgós-Schmiti aruanne (punktid 238 ja 267).

[52] See pankrotihalduri sõltuvuspositsioon on spetsiifiline; see on otseselt seotud maksejõuetuse piiriülese laadiga. Lisaks ei esinda pankrotihaldur määruses nr 1346/2000 üksnes võlgniku või võlausaldajate huve; tema ülesanne on leida mõlema poole jaoks parim lahendus, tegutsedes võimuorgani (mis võib olla kohtuvõimu organ) järelevalve all.

[53] Vt seevastu määruse 2015/848 artikkel 55.

2) Nõuete pankrotihalduri poolt esitamise kasulikkus

68. Pankrotihaldur ei ole mitte ainult *volitatud* esitama oma menetluses esitatud nõuded ka teistes menetlustes, vaid ta on *kohustatud* seda tegema, kui see on võlausaldajatele kasulik. [54]

69. Nõuete esitamise *volitus* annab pankrotihaldurile kaebeõiguse kõikides menetlustes, sõltumata sellest, kas see on või ei ole menetluse algatanud riigi õiguses ette nähtud. Selliselt võimaldatakse tal täita oma seadusest tulenevat kohustust [55] ning tagatakse määruse nr 1346/2000 artikli 32 lõike 2 eesmärk.

70. Pankrotihalduri *kohustus* ei ole siiski absoluutne: see nõuab hindamist, kas on kasulik [56] nende nõuete, mis on juba esitatud menetluses, mille jaoks ta määrati, esitamine teiseses menetluses, või milliseid võimalikke eeliseid see annab.

71. See hindamine ei puuduta iga üksikut nõuet ja selle rahuldamise ootusi. [57] See on pigem üldine hinnang kõigile nõuetele, [58] mis on esitatud selles menetluses, mille jaoks ta on määratud.

72. Konkreetne hindamine vastavalt nõude suhtes kohaldatavale õigusele ja nõude rahuldamisjärgu osas selle riigi õigusele, kus nõue esitatakse, on peamiselt praktilistel põhjustel konkreetse võlausaldaja ülesanne. [59]

73. Viimane sõna nõude esitamise kohta on seega nõude omanikul (st võlausaldajal), kellele on määruse nr 1346/2000 artikli 32 lõike 2 lõpuosas antud võimalus olla vastu nõude esitamisele pankrotihalduri poolt ja see tagasi võtta, kui ta jõuab järeldusele, et nõude esitamine talle ei sobi. [60]

74. Tegelikult ei kaitse pankrotihaldur võlausaldajate huvist erinevat või kaalukamat huvi, mis õigustaks tema suhtes teistes menetlustes nõuete esitamisel erikorra kohaldamist. Süsteemi hädapidur, mis tagastab igale üksikule võlausaldajale oma nõude esitamise või esitamata jätmise otsuse, kinnitab pankrotihalduri ja võlausaldajate huvide ühtelangemist.

[54] Õigusteoorias on tavapärane viidata pankrotihaldurile antud *volitusele* või võimalusele: vt näiteks Geroldinger, A., *Verfahrenskoordination im Europäischen Insolvenzrecht*, Manzsche Veerlags- und Universitätsbuchhandlung, 2010, lk 317; seoses määrusega 2015/848, Maesch, S. C., ja Knof, B., *loc. cit.*, ääremärkus 12. Virgós-Schmiti aruandes (punkt 236) kasutatakse terminit *õigus*. Tegelikult kehtestab määrus nr 1346/2000 pankrotihalduri *kohustuse* esitada teistes maksejõuetusmenetlustes oma menetluses juba esitatud nõuded. On küll võimalik, et riigisiseses õiguskorras on nõutav pankrotihalduri spetsiifiline volitus. Määrus nr 1346/2000 annab selle kaudselt artikli 32 lõikes 2, asendades selles aspektis *lex concursus*'t.

[55] Kohustusest järeldab mõni autor, et selle täitmata jätmisega kaasneb pankrotihalduri vastutus: Raimon, M., *Le règlement communautaire 1346/2000 du 29 mai 2000 relatif aux procédures d'insolvabilité*, LGDJ, 2007, punkt 716.

[56] Virgós-Schmiti aruandes (punkt 239) on kasulikkuse näiteks toodud juhus, kus pankrotihaldur tuvastab, et vara, mis läheb jaotamisele teistes menetlustes, on nii suur, et isegi tema enda menetluse lihtvõlausaldajad võivad saada sellest „osa" konkurentsis lihtvõlausaldajatega, kes on esitanud oma nõuded nendes teistes menetlustes.

[57] Nõuded tuleb esitada nii, et selle menetluse haldur, milles nõuded esitatakse, saab iga nõude ja selle omaniku kindlaks teha.

[58] Tegemist võib olla kõigi nõuetega või teatavat liiki võlausaldajate nõuetega: Virgós-Schmiti aruanne (punkt 239).

[59] Virgós-Schmiti aruanne, punkt 239. Vt nõuete rahuldamisjärgu suhtes kohaldatava õiguse kohta määruse nr 1346/2000 artikli 4 lõike 2 punkt i.

[60] Seevastu juhul, kui pankrotihaldur nõuet ei esita, jääb võlausaldajale võimalus seda teha.

75. Põhjused, miks pankrotihalduri hindamine ei ole sama mis võlausaldaja oma, ei ole mitte dogmaatilised, vaid praktilised.[61] Võlausaldaja, kes esitas oma nõude menetluses, näitab põhimõtteliselt üles huvi selle rahuldamise vastu võlgniku vara arvelt seal, kus ta asub.[62] Sellel eeldusel on õiguspärane piirata pankrotihalduri ülesannet kõigi nende nõuete jaoks eeliste ja puuduste kaalumisega, mis on esitatud menetluses, mille jaoks ta on määratud.

b) Pankrotihalduri kohustus igas menetluses?

76. Määruse nr 1346/2000 artikli 32 lõige 2 kuulub määruse III peatükki, mis käsitleb *teiseseid* maksejõuetusmenetlusi. Siiski puudutab selles sättes ette nähtud kohustus sõna-sõnalt kõiki, nii põhimenetluse kui ka teisese menetluse haldureid. Mõlemad peavad esitama „teiste menetluste puhul nõuded, mis on juba esitatud nende menetluse käigus, mille jaoks nad on ametisse määratud“[63].

77. Ei saa asuda seisukohale, et artikli asukoha tõttu määruse ülesehituses on *põhi*menetluse halduril põhimenetluses esitatud nõuete sissenõudmisel eriline positsioon võrreldes teiste pooleliolevate menetluste halduritega.

78. Teiseste menetluste sõltuvus menetluse suhtes, mis algatatakse võlgniku põhihuvide keskmes, toob kindlasti kaasa selle menetluse halduri erilise positsiooni võrreldes teistega.[64] Määrus nr 1346/2000 ei anna talle aga nõuete esitamise asjus privileegi, mis võiks väljenduda selles, et iga menetluse *lex concursus*'es märgitud tähtajad tema suhtes ei kehti.

c) Seos määruse nr 1346/2000 IV peatükiga

79. Määruse nr 1346/2000 IV peatükis „Võlausaldajate teavitamine ja nende nõuete esitamine“ on kehtestatud erandid *lex concursus*'est, mis sarnaselt artikli 32 lõikega 2 püüavad hõlbustada nõuete esitamist.

80. Need normid, mis on vahetult kohaldatavad, soodustavad võlausaldajaid, kelle alaline elu- või asukoht või registrijärgne asukoht on muus liikmesriigis kui see, kus maksejõuetusmenetlus algatati. Leian, et neid võiks *mutatis mutandis* kohaldada ka välisriigi menetluse haldurile.

81. Eriala tundmine, mida võib pankrotihalduri puhul õiguspäraselt eeldada, ei pea hõlmama tingimata *piiriülest* maksejõuetust ega tohi ka välja viia rangemate tingimusteni toimingute puhul, mida võiksid teha võlausaldajad ise, kui pankrotihaldur neid enda peale võttes osutab neile teenust, asudes nende asemele.[65]

[61] Isikute hindamise eesmärk ei ole erinev; erinev on selle põhjalikkus.

[62] Nii on see eelkõige juhul, kui nõue esitatakse menetluses, mis on algatatud riigis, kus on võlgniku huvide kese, kus vara on universaalne. Hiljem menetluse algatamine teises riigis (st teisene menetlus) tähendab, et võlgniku vara sellel territooriumil arvatakse nende hulgast välja. On mõistlik eeldada, et iga võlausaldaja, kes on põhimenetluses nõude esitanud, on põhimõtteliselt (seega, välja arvatud juhul, kui võlausaldaja on väljendanud vastupidist) huvitatud sellest, et seda nõuet võetaks arvesse ka teises(t)es menetlus(t)es.

[63] Praktikas on kõige tõenäolisem olukord, kus põhimenetluse haldur esitab nõuded teisestes menetlustes: Virgós Soriano, M., ja Garcimartín Alférez, F. J., *loc. cit.*, ääremärkus 425.

[64] Käesoleva ettepaneku punkt 42.

[65] Käesoleva ettepaneku punkt 61.

82. Ükski eespool viidatud õigusnorm määruses nr 1346/2000 ei puuduta konkreetselt tähtaegu.[66] Sellekohaste sätete puudumise tähendus on kahekordne: a) sellest tulenevalt on raske väita, et pankrotihaldurile ei kehti üldine lahendus, st iga menetluse *lex concursus*; ja b) kui see nii ei ole, siis kohustab see tõlgendamise teel otsustama, milline oleks üldreegli asemel kohaldatav lahendus.[67]

83. See, kui pankrotihaldurile ei kohaldata iga menetluse *lex concursus*'e tähtaegu, tähendaks lõppkokkuvõttes tema (ja seeläbi nende võlausaldajate, kelle nõuded ta esitab) erinevat, ettenägematut ja reguleerimata kohtlemist[68] võrreldes kohalike võlausaldajatega, kelle suhtes kehtivad need tähtajad ja nende nõuete hilinenult esitamise tagajärjed.[69]

4. Kokkuvõte

84. Kokkuvõttes leian ma, et (põhimaksejõuetusmenetluse) halduri poolt nõuete esitamisele teiseses menetluses kehtivad teisese menetluse algatanud riigi õiguses ette nähtud tähtajad.

85. See lahendus on nõutav ka pragmaatiliselt. Kui pankrotihaldurile teiseses menetluses neid tähtaegu ei kohaldataks, oleks selle korraldamisel, edasi jõudmisel ja läbiviimisel tõsiseid raskusi.

D. Esitatud nõuded (mis ei ole „kontrollitud [ega] kinnitatud“)

86. Põhjalikkuse huvides analüüsin lühidalt määruse nr 1346/2000 artikli 32 lõike 2 tõlgendust, mille pakub välja NK. Tema hinnangul saaks põhimaksejõuetusmenetluses juba esitatud nõudeid esitada teiseses maksejõuetusmenetluses ainult siis, kui neid nõudeid on põhimaksejõuetusmenetluses *kontrollitud ja kinnitatud*.

87. Minu arvates ei toeta NK väidet selle artikli sõnastus, tekkelugu ega eesmärk ega ka süstemaatiline tõlgendamine. Sellega nõustumine kahjustaks ka iga maksejõuetusmenetluse tõhusat korraldamist.

88. Kordan, et see tees tuleb tagasi lükata, sest:

– Teksti üheski keeleversioonis ei ole öeldud, et teistes menetlustes nõuete hilisema esitamise eeltingimus on, et nõuded peavad lisaks sellele, et need on ühes menetluses *esitatud*, olema ka *kontrollitud* ja *kinnitatud*.

– Konventsioon ega sellele lisatud aruanne ei piira nõuete esitamist pankrotihalduri poolt nii, et esitada võib ainult nõudeid, mis on kontrollitud ja kinnitatud menetluses, mille jaoks ta on määratud.

– See piiramine ei sobi kokku määruse nr 1346/2000 artikli 32 lõike 2 eesmärgiga: see tekitab kulusid ja viivitab nõuete esitamist, toomata kasu. Kuna nõuete vastuvõtmine ja kinnitamine

[66] Vt seevastu määruse 2015/848 artikli 55 lõige 6. Teistsugune olukord on see, kus *lex concursus* ise kehtestab välisriigi menetluse haldurile või välisriigi võlausaldajatele erinormi, arvestades just seda laadi. Minu arvates ei ole niisugune erinev kohtlemine, mille eesmärk on tegelikult taastada kõikide võlausaldajate sisuline võrdsus, määrusega nr 1346/2000 vastuolus.

[67] Millele lisandub probleem, et lahendus peaks olema ühtne.

[68] Ka iga võlausaldaja poolt nõuete esitamisele kohaldataks jätkuvalt selle liikmesriigi *lex concursus*'t, kus toimub menetlus, milles nõuded esitatakse.

[69] Lõpuks, kuna nõuete esitamine on seotud osalemisega realiseeritud varade jaotamisel, siis puudutab see *pari passu* reeglit.

sõltub igas menetluses *lex concursus*'est, ei taga nende etappide läbimine ühes nendest menetlustest, et need läbitakse ka teistes.[70]

– Artikli 32 lõikes 2 nimetatud täiendit „esitatud" ei saa mõista nii, et see hõlmab ka „kontrollitust ja kinnitatust". Määruses nr 1346/2000 on eristatud neid sõnu[71] teistes sätetes, kajastades maksejõuetusmenetlusele iseloomulikke osi või etappe.

– Sama tähenduse kasuks räägib ka süstemaatiline seos määruse nr 1346/2000 artikli 32 ja IV peatüki vahel, mis käsitleb üksnes selliste nõuete esitamisega seotud formaalsusi. Järjepidevuse huvides peab sõna „esitatud" tähendus olema mõlemas kohas sama.

– Iga võlausaldaja õigus nõuda nõude rahuldamist mitmes menetluses ei sõltu nõude kontrollimisest ja eelnevast kinnitamisest üheski menetluses. Kuna pankrotihaldur tegutseb võlausaldaja nimel ja arvel, on sidus, et ka tema kohustus ei sõltu nende etappide läbimisest.

E. Täiendavad kaalutlused (kohaldatavas õiguses ette nähtud tähtaegade lühidus)

89. Ma selgitasin, et minu arvates ei ole argumente määruse nr 1346/2000 artikli 32 lõike 2 tõlgendamiseks nii, et pankrotihalduri kohustus piirdub nõuetega, mida on juba kontrollitud ja kinnitatud menetluses, mille jaoks ta määrati.

90. Ma ei näe ka veenvaid argumente, et asuda seisukohale, et pankrotihalduri suhtes kohaldatakse sel või muul põhjusel nõuete esitamise tähtaegu, millega tehakse erand tähtaegadest, mis kehtivad kohalikele võlausaldajatele ja neile, kes, olles esitanud oma nõuded ühes menetluses, otsustavad esitada need ise teistes menetlustes.

91. NK väidab,[72] et ZFPPIPPs ette nähtud tähtajad on väga lühikesed ja seetõttu vastuolus maksejõuetusmenetluste Austria mudeliga. Seetõttu on tema sõnul võimatu määruse nr 1346/2000 artikli 32 lõike 2 kohustust praktikas täita.

92. Kuna NK on minu arvates teinud juba nimetatud algse vea (nende nõuete tunnuste suhtes, mis tuleb esitada teistes menetlustes), siis ei saa tema argumendiga, mis on selle veaga seotud, nõustuda.

93. Seevastu on õige rõhutada asjaolu, et mis tahes liikmesriigis nõuete esitamiseks kehtestatud tähtajad ei tohiks jätta liidu õigusnormi ilma selle soovitavast toimest. NK tõstatatud probleem võib selles mõttes olla tegelik.

94. Eri riikides[73] nõuete esitamiseks ette nähtud tähtaegade lühidus ning nende erinevused, sealhulgas hilinenult esitamise tagajärgede osas,[74] võivad takistada määruse nr 1346/2000 artikli 32 praktikas rakendamist.

[70] Käesoleva ettepaneku punkti 49 lõpp.

[71] Vt artikli 4 lõike 2 punkt h või artikkel 31.

[72] Tema kirjalike seisukohtade punkt 19.

[73] Enamik riike on need kehtestanud *abstraktselt*: tähtajad kõiguvad 30 päevast kuni kolme kuuni. Teistes riikides määrab kohus tähtaja *konkreetselt* kindlaks, kuid üldjuhul tuleb järgida minimaalset tähtaega. Pärast tähtaega esitamise suhtes on erinevused suuremad. Vt McCormack, G., Keay, A., ja Brown, S., *European Insolvency Law. Reform and Harmonization*, Edward Elgar 2017, lk-d 193–196 (tabel 5.2).

[74] *Ibidem.*

95. Mis selle artikli lõikesse 2 puutub, siis selle kohaldamine võiks soosida sama nõude korduvalt esitamist: võlausaldaja, kes ei usu, et pankrotihaldur peab nõuete esitamist välismaises menetluses kasulikuks, võib tunda, et ta on sunnitud need ise esitama, et tagada, et need esitatakse tähtajaks.[75]

96. Euroopa seadusandja tunnistab siiski erinevusi liikmesriikide õiguskordades, kui ta näeb nõuete esitamiseks ette *lex concursus*'e kohaldamise.

97. Reform, mille tulemusel võeti vastu määrus 2015/848, kajastas võlausaldajate, eelkõige väikeste võlausaldajate ning väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate raskusi oma võlanõuete esitamisel välismaal algatatud menetlustes.

98. Määruses 2015/848 käsitleti neid raskusi, kehtestades ühtse reegli, mis ühelt poolt kinnitab sõnaselgelt *lex concursus*'e kohaldamist tähtaegade suhtes, ja teiselt poolt muudab seda, kehtestades välisriigi võlausaldajale nõude esitamiseks minimaalse tähtaja (ja selle *dies a quo*).[76]

99. Selle ajavahemiku pikkus (30 päeva)[77] näitab, et Euroopa seadusandja võttis omaks enamikus liikmesriikides juba valitud lahenduse.

100. Kuna ei näi tõenäoline, et liikmesriigid lahendaksid nõuete esitamise erinevate tähtaegade kohandamise probleemid üksinda, nõuab määruse nr 1346/2000 artikli 32 (nagu ka määruse 2015/848 artikli 45) rakendamine pankrotihaldurite vahelist koostööd, et vältida nõude mitmekordset esitamist samas maksejõuetusmenetluses.[78]

V. Ettepanek

101. Eeltoodut arvestades teen Euroopa Kohtule ettepaneku vastata Višje sodišče v Ljubljanile (Ljubljana kõrgem kohus, Sloveenia) järgmiselt:

„29. mai 2000. aasta määruse (EÜ) nr 1346/2000 maksejõuetusmenetluse kohta artikli 32 lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et kui põhimaksejõuetusmenetluse pankrotihaldur esitab nõuded teiseses menetluses, siis reguleerib nende nõuete esitamise tähtaegu ja nende hilinenult esitamise tagajärgi selle riigi õigus, kus on teisene menetlus algatatud".

[75] Reinhart, S., „Art. 32", Stürner, R., Eidenmüller, H., ja Schoppmeyer, H. teoses *Münchener Kommentar zur Insolvenzordnung*, C. H. Beck, 2016, ääremärkus 17.

[76] Artikli 55 lõige 6. Määrus 2015/848 tugevdab ka mehhanisme selleks, et välisriigi võlausaldajat teavitataks teises riigis menetluse algatamisest normidega, mis käsitlevad menetluste registrite avalikkust, registrite omavahelist ühendamist ja nendega tutvumist. Lisaks parandatakse sellega võlanõuete esitamist käsitlevat peatükki.

[77] Võrreldes 45 päevaga, mille pakkus välja komisjon oma ettepanekus (käesoleva ettepaneku 18. joonealune märkus eespool) ja millega nõustus Euroopa Parlament (Euroopa Parlamendi seisukoht, vastu võetud esimesel lugemisel 5. veebruaril 2014 eesmärgiga võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr …/2014, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 1346/2000 maksejõuetusmenetluse kohta, P7_TC1-COD(2012)0360 (ELT 2017, C 93, lk 366), artikli 41 lõige 4).

[78] Wessels, B., *loc. cit.*, punkt 10867. Määruse 2015/848 artiklis 41 on selgemalt kui määruses nr 1346/2000 ette nähtud pankrotihaldurite kohustus teha mis tahes vormis koostööd, sealhulgas protokollide sõlmimise vormis.